

הרבה פרטים והיבטים של כגישה פרס עם המלך חסן (מימין) מקבלים משמעות נוספת לאור הדיווח של אורי אבנרי לפני שלושה שנים על כגישותיו עם מלך מארוקו

משהו, שהפך מאז נושא להתברריות אינסופיות בינינו. ברגע האחרון, לפני המראת המטוס, נכנסו שני נוסעים. שהיו כנראה פרוטקציונרים גדולים. הכלכל בחר בשניים מיושבי המחלקה הראשונה, והעביר אותם למחלקת-התיירים, כדי לפנות מקום לשניים אלה. משום-מה, איתרע מזלם הרע של אלי-סרטאווי ופלד, והוא בחר בהם. מובן שלא היתה לו כל אפשרות לדעת כי אלה הם גנרל ישראלי ופקיד בכיר מאוד של אש"ף. אורחי הודי-מלכותו.

כך נשארנו — ארנון ואני — יושבים במחלקה הראשונה, אוכלים ושותים מכל טוב, ודואבים את כאבם של שני האחרים. שלחנו להם מגש של שמפניה. הדרך לאירועים הרציניים ביותר רצופה, לאי-פעם, בתקריות היתוליות כאלה.

יילה מפוארת

עם בואנו לנמלי-העופה הקטן של רבאט קיבל את פנינו אישי-ביטחון, עטוף בגלימה השחורה, בעלת הכרס, שהיא לבוש מארוקאי טיפוסי (קניתי אחת, כמוכרת לביקור). הוא נראה כנוזר, מכוננית מפוארת שהמתנינה לנו הובילה אותנו כמישרין לוויולה יפהפיה, בפרברי העיר. כאן גר

פגישות עם חסן

הדיווח שפורסם אז ב-העולם הזה" קיבל השבוע משמעות חדשה, על רקע פגישה חסדפרס, ומטיל אור על כמה וכמה היבטים של פגישה זו. העולם הזה" מוצא לנכון לפרסם דיווח זה מחדש, כלשונו וכמעט במלואו, תוך השמטת כמה קטעים פוליטיים שהיו אקטואליים רק אז.

עורך "העולם הזה" נפגש פעמיים עם חסן מלך מארוקו — באוקטובר 1980 בעיר רבאט וביום האחרון של 1982 ליד ניריורק. הוא דיווח על כך לקוראי "העולם הזה" (2.2.83) אחרי שהמלך עצמו הודיע על פגישה אלה במסיבת-עיתונאים — ובכך הותרו הפגישות להירכב.

אחמד בן-סורה, יועצו הבכיר של המלך. הוא קיבל את פנינו בחמימות שעלתה על גדותיה. כאשר שמע שמתי פלד הוא מרצה לסיפרות ערבית. החל מדקלם שירה ערבית. אי-סרטאווי התגלה גם הוא, במפתיע, כמומחה לשירה ערבית והוסיף את תרומתו, וכך הפכה השיחה מראשיתה תחרות של דיקלום של שירה ערבית קלאסית. דמותו של גנרל ישראלי, שהוא מומחה לסיפרות ערבית, עשתה רושם רב.

במשך הזמן התרחב המעגל. אל שלושתנו, הישראלים, המארה וסרטאווי, הצטרפו כמה מן היועצים הבכירים של המלך, שליטי המדינה, וכמה מבכירי אש"ף. ביניהם ח'אלד אל-חסן ושגריר אש"ף במארוקו. אבו-מרוואן. אל-חסן הוא בן למיטפתה היפאית. שירתה כטייס דורות רבים שומרת קבר-אליהו, והוא עצמו גדל בבית שומר-המערה. אבו-מרוואן הוא בן כפר שבקירבת ג'נין. קשה לתאר ערב זה. היתה בו תערובת מזוהה של תרבות אירופית-צרפתית, בצורתה האלגנטית ביותר. ותרבות ערבית מארוקאית מובהקת. דיונים רציניים ביותר על עתיד המרחב, המילחמה והשלום. שיחת-חולין ובריחות. שיא הערב היתה ארוחה מארוקאית שבה כרע השולחן הגדול תחת מעמסת המזון — כתרסיר סוגי-בשר, כך התרשמתי — ושבה קרע המארה נתחייבשר והגיש אותם כידו לצלחותינו.

אפשר היה להתבסס באווירה זו, אך איש מאיתנו לא שכח מדוע אנו נמצאים כאן. באנו לשתף את המלך במאמציה-השלום שלנו, לגייס את עזרתו למיפעל הגדול ולהתדיין עימו על המצב במרחב.

יועציו באו כדי לתחקר אותנו על שאיפותינו, מישאלותינו ורעיונותינו, כדי להניח לפני המלך לפני הפגישה עימנו תמונה ברורה. למרות העובדה שהכל נעשה באווירה תרבותית צרפתית-ערבית מעודנת, התנהל הכל בשיא של יעילות. מסופקני אם לרשות ראשה-המשלה בישראל עומד צוות כה יעיל ומעולה — שלא לרבר על הרמה התרבותית.

י שבתו על המירפסת של חררי במלון הילטון ברבאט, בירת מארוקו. לרגלי השטרעו העיר העתיקה, שהוכיחה לי במיקצת את ירושלים, והמרחב הכחול של האוקיינוס האטלנטי. בלילה שלפני כן, כשהגענו לכאן, אף לא ידעתי כי העיר שוכנת לחוף-ים. תמיד סברתי כי רבאט, בניגוד לקאזאבלאנקה (במרחק של 80 קילומטרים רומה) שוכנת בפנים הארץ. נסענו באופן כהול, ולא הספקתי להתכונן כראוי למסע.

עכשיו, תריסר שעות אחרי שהגענו לבירות מארוקו, נראה לי הכל טיבעי לגמרי. נזכרתי באימרה צה"לית שסיפר לי מתי פלד במטוס: "מהי יחידת-הזמן הקצרה ביותר בטבע? הזמן הדרוש לקצין להתרגל לררגה חדשה". והנה, אחרי לילה אחד בלבד על ארמת מארוקו, כבר התרגלתי.

התרגלתי להיות בארץ ערבית נוספת. התרגלתי למחשבה שאנו עומדים להיפגש עם המלך. התרגלתי למחשבה שפגישה זו מתקיימת על פי בקשת אש"ף.

שלחתי מבט אחרון בים ובעיר, ויודתי למיסערת-המלון, כדי לאכול את ארוחת-הבוקר. עיצאם אלי-סרטאווי המתין לנו שם. מתי פלד, יעקב ארנון ואני ישבנו לידו. דיברנו רק אנגלית ואכלנו ארוחה מקומית: מרק מארוקאי הקרוי חרירה וביצים עם חתיכות דבש.

"מיבצע חלום"

ה איש שאירגן את הכל היה, כמובן, אלי-סרטאווי, גיבור השלום. אך שפתינו היו התנוות.

כיום מותר לנו לגלות טפה. בעיקבות פגישתנו עם יאסר ערפאת, כינס מלך מארוקו, חסן ה-2, את העיתונאים הצרפתיים והודיע להם כי אותם שלושת הישראלים — מתי פלד, יעקב ארנון ואנוכי — שנפגשו עם ערפאת, התקבלו קודם לכן פעמיים על ידו.

בכך קיים המלך הכטחה חגיגית שנתן לנו — לפרסם את המגעים ברגע המתאים. בליכי קראתי לזה "מיבצע חלום", וכך גם כתבתי ברבאט על הדפים, שבהם רשמתי את פרטי המאורע.

זה היה בשבוע האחרון של 1980. קיבלנו הודעה כהולה מסרטאווי, שישב בפאריס: לבוא מייד, תוך שמירה מוחלטת על סודיות. מלך מארוקו ממתין לנו ברבאט.

ב-29 בדצמבר המראנו לפאריס, ערכנו התייעצות קדחתנית עם סרטאווי על סידורי הדרך. כעבור כמה שעות מצאנו את עצמנו במחלקה הראשונה של מטוס נתיבי-האוויר המלכותיים המארוקאיים (רויאל אייר-מארוק). השפיעו עלינו מכל טוב — שאמפניה, קאוויאן, ממתקים, ובעיקר — יחס נהדר מצד הצוות המארוקאי, שדיבר צרפתית וערבית, ושהיה בעל נימוסים מצויינים.

כאותן שעות כבר עלתה בליכי השאלה, שרדפה אותי בכל ימי שהותי במארוקו: איך זה הפכו כניו של עם תרבותי וסימפאטי זה, המצטיין בנימוסיו, קורבן לדיעה קדומה כה שלילית בישראל? איך נולדה בישראל התרמית השלילית של המארוקאי "הפרימיטיבי"? איך נולדה אגדת הצ'צ'חים?

ישבתי במטוס והתפקתי כפי שלא התפקתי מעולם במטוס של אל-על. מתי פלד לא היה שותף לפינוק זה. עם עלותנו למטוס קרה

בפתח מלון הילטון ברבאט: ארנון, סרטאווי, פלד, אבנרי מרק מארוקאי וביצים עם דבש